

Dosarul nr.2ra-1348/21

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. : N. Lupașcu)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud. : I. Cotruță, V. Sîrbu, V. Mihaila)

Î N C H E I E R E

15 septembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Gușilă Alexandru
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a
Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral, cauzat prin
acțiunile organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești și
compensarea cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 aprilie 2020 prin care s-a
admis respins declarat de Ministerul Justiției, s-a respins apelului incident declarat
de Gușilă Alexandru și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru
din 03 noiembrie 2020,

c o n s t a t ă :

La 09 martie 2020, Gușilă Alexandru a depus cererea de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală privind
încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de
urmărire penală și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivare a indicat că, la 02 iulie 2014, organul de urmărire penală a pornit
în privința lui Gușilă Alexandru urmărirea penală în baza art.155 alin.(1) Cod penal.

La 22 octombrie 2016, Gușilă Alexandru a fost pus sub învinuire, pentru
comiterea pretensei fapte prejudiciabile prevăzute de art.155 Cod penal.

Prin încheierea judecătorului de instrucție din 05 septembrie 2014, s-a dispus și
autorizat ridicarea de la Compania „Moldcell”, a descifrărilor convorbirilor
telefonice a numărului de telefon utilizat de reclamant.

În cadrul urmăririi penale, organul de urmărire penală a ridicat de la Poliția de
frontieră informația privind traversarea frontierei de stat de către Gușilă Alexandru
și soția acestuia Gușilă Olga, cu automobilul personal de model Nissan Juke cu n/î
CQG 655, în perioada 01.01.2014-10.10.2014.

La 20 decembrie 2014, cauza penală a fost trimisă în instanța de judecată.

Prin sentința Judecătoria Chișinău, sectorul Botanica din 27 iulie 2017, s-a

dispus achitarea inculpatului Gușilă Alexandru, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02 aprilie 2018, apelul procurorului a fost respins ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

Prin Curții Supreme de Justiție din 25 iulie 2018 s-a dispus inadmisibilitatea recursului procurorului în cauza penală în privința lui Gușilă Alexandru, ca fiind vădit nefondat.

Reclamantul a indicat că, din momentul pornirii urmăririi penale și până la emiterii deciziei de Curții de apel Chișinău a fost obligat de a se prezenta și de a participa la diverse acțiuni procesuale.

Astfel, prin acțiunile organului de urmărire penală și a instanțelor de judecată i-a fost încălcat dreptul fundamental de a nu fi urmărit penal, în lipsa unei fapte infracționale și prejudiciabile, precum și drepturile la libera circulație și la protecția vieții private.

Urmare a activităților ilegale de aplicare neîntemeiată în privința sa a măsurii procesuale de constrângere, obligația de a se prezenta la organul de urmărire penală, obligația de a nu părăsi localitatea pentru un termen de 30 zile, de prelucrare a datelor personale cu referire la intrările și ieșirile din Republica Moldova în perioada 01.01.2014-22.10.2014, precum și a celor stocate în Registrul de stat al Populației, care vizează reclamantul și membrii familiei sale; de prelucrare a informațiilor privind convorbirile sale telefonice în perioada 01.05.2014-08.09.2014; de tragere ilegală la răspundere penală pentru comiterea pretensei fapte prejudiciabile prevăzute de art.155.

Acțiunile ilegale admise de reprezentanții organului de poliție și procurori în procesul administrării abuzive a datelor care-1 vizează pe el și soția sa prelucrate în Resursele Informaționale Principale de stat, în special a datelor privind convorbirile sale telefonice; aflare sub incidența măsurii procesuale de constrângere, precum și a măsurii preventive obligația de a nu părăsi localitatea în perioada 22.10.2014-22.11.2014, inclusiv perioada îndelungată pe parcursul căreia reclamantul a fost persecutat penal: 02.07.2014-25.07.2018 (peste 4 ani), în timp ce evident nu exista fapta penală care i-a fost incriminată - motivează pretenția acestuia de a solicita repararea prejudiciului moral și material.

Reclamantul a invocat faptul că în perioada în care s-a desfășurat procesul penal, a participat la 5 acțiuni de urmărire penală, după cum urmează: 08.08.2014 recunoașterea sa în calitate de bănuț și audierea în această calitate; 19.08.2014-confruntarea la care a fost supus cu așa-numita parte vătămată; 22.10.2014 punerea sa sub învinuire și audierea în această calitate; 09.12.2014 aducerea la cunoștință a materialelor cauzei penale; -15.12.2014 înmânarea rechizitoriului.

Suplimentar a fost citat, fiind obligat să participe în cadrul a 31 ședințe de judecare a cauzei penale în fond, 12 ședințe de judecare a cauzei penale în apel.

Reclamantul a invocat că, bucurându-se în familie și societate de reputație impecabilă, a suferit grav în urma acțiunilor arbitrare ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, care au colectat și prelucrat abuziv date cu caracter personal care-1 vizau, în special privind traversarea frontierei și convorbirile telefonice; au apreciat neobiectiv circumstanțele cauzei, cauzându-i stres legat de

soarta lui incertă și perspectiva reală de a fi pedepsit penal ilegal, precum și suferințe emoționale grave, motiv pentru care aceștia consideră că despăgubirea adecvată pentru suferințele morale suferite, constituie suma de 200 000 lei.

A fost nevoie de peste 4 ani, ca să demonstreze ilegalitatea tragerii sale la răspundere penală, condiție inacceptabilă într-un stat de drept, în care drepturile și libertățile fundamentale ale omului trebuie să fie primordial apărute și garantate.

Pe parcursul cercetărilor în cadrul procesului penal, i-au fost create obstacole morale și fizice, pierdere de timp, energie, stres și suferință psihică.

Afirmă că, în faza de urmărire penală, reclamantul nu a avut parte de o anchetă eficientă, așa cum este aceasta definită de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în practica sa constantă.

Prejudiciul moral urmează a fi compensat în legătură cu violarea art.6 și 8 CEDO în cadrul fazei de urmărire penală, precum și în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală.

Totodată reclamantul a indicat că urmează să îi fie compensat prejudiciul material cauzat ca rezultat al suportării cheltuielilor de asistență juridică de care a beneficiat pe parcursul procesului penal, dovedite prin contractul de asistență juridică și factura fiscală.

Reclamantul a solicitat încasarea din contul Ministerului Justiției a sumei de 200 000 lei cu titlu de prejudiciul moral, 14 000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică în procesului penal și încasarea sumei de 5000 lei pentru compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 03 noiembrie 2020, acțiunea înaintată de Gușilă Alexandru a fost admisă parțial.

S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Gușilă Alexandru suma de 30 000 (treizeci mii) lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat, suma de 14 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică acordată la examinarea cauzei penale, suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în prezenta cauză civilă, iar în total suma de 49 000 (patruzeci și nouă mii) lei.

În rest, pretențiile s-au respins, ca neîntemeiate.

Pentru a hotărî astfel, instanța a reținut că, odată cu pronunțarea soluțiilor judecătorești definitive și irevocabile cu privire la achitarea lui Gușilă Alexandru, ultimul este în drept de a pretinde la repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești, în temeiul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Instanța de fond a constatat că, prin intentarea cauzei penale în privința reclamantului, ultimului i s-a adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, inclusiv dreptului la viața sa privată, pe care le-a suportat în urma acțiunilor organului de urmărire penală, ale procuraturii.

Suferințele psihice și fizice provocate de situația creată i-au cauzat consecințe determinate de retrăiri, încordare psihică, stare de disconfort și alți factori care derivă suferințele morale.

În baza principiilor compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei, durata urmăririi penale și examinării cauzei, aplicarea măsurii preventive sub forma obligării de nepărsire a localității pe un termen de 30 de zile, instanța de judecată a constatat existența motivelor întemeiate de a acorda cuantumul prejudiciului moral în mărime de 30 000 lei, care, ca fiind o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă persoanei.

De asemenea, instanța a conchis că, în cadrul cauzei penale intentate pe numele lui Gușilă Alexandru, interesele acestuia au fost reprezentate de avocatul Foltea Vasile, ce rezultă din textul proceselor verbale ședințelor de judecată și actelor judecătorești administrate la dosar, și fotocopia mandatului avocațial, iar pentru serviciile prestate de avocat, Gușilă Alexandru a achitat suma de 14 000 lei, fapt confirmat prin bonul de plată seria XL nr. 145124 din 26 iunie 2018 și bonul de plată seria XL nr. 145108 din 15 ianuarie 2018.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 01 decembrie 2020, Ministerului Justiției a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 noiembrie 2020, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată.

La 17 martie 2021, reprezentantul lui Gușilă Alexandru, avocatul Vasile Foltea a declarat apel incident, solicitând admiterea apelului incident, casarea parțială a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 noiembrie 2020, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 aprilie 2021 s-a respins cererea de apel declarată de reprezentantul Ministerului Justiției.

S-a respins apelul incident declarat de reprezentantul lui Gușilă Alexandru, avocatul Vasile Foltea și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 noiembrie 2020.

La 19 iulie 2021, Ministerul Justiției a declarat recurs solicitând casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 septembrie 2020 și hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 noiembrie 2020, cu emiterea unei hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată.

Ca temei de drept recurentul a indicat prevederile art. 432 alin. (1), alin. (2), lit. c) din Codul de procedură civilă.

În motivare a indicat că, acțiunile organului de urmărire penală de recunoaștere în calitate de bănuț, ulterior de învinuit nu pot fi calificate drept acțiuni de tragere ilegală în sensul art.3 din Legea nr. 1545.

Pretențiile reclamantului sunt neîntemeiate, în condițiile în care reclamantul nu a fost tras la răspundere penală și nici nu i s-a acordat statutul de condamnat, fiind doar în calitate de inculpat de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, iar în privința acestuia nici nu a fost emisă o sentință definitivă de condamnare.

Aplicarea în privința reclamantului a măsurilor procesuale sunt prevăzute de legislația procesual penală și care urmau de a fi aplicate pentru cazul de infracțiune săvârșirea căreia îi era imputată, iar aplicarea acestor măsuri sunt necesare într-o

societate democratică și acest scop este proporțional anumitor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării lor.

Pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr.1545, în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirilor materiale și morale cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, urmează să existe și să fie întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art.3 al Legii nr.1545 prejudiciului material și moral reparabil, cât și circumstanțele prevăzute de art.6 al Legii nr.1545, ceea ce la caz, nu s-a constatat.

Recurentul a indicat că, în mod nejustificat și neîntemeiat instanța de apel a dispus acordarea prejudiciului moral în cuantum de 30 000 de lei. Acest cuantum este excesiv și vădit disproporțional în corelație cu sumele acordate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în spețe similare.

Reclamantul nu a prezentat careva probe concludente, pertinente, utile și veridice prin care să convingă instanța că învinuirea sa ar fi avut careva efecte negative asupra reputației sale, iar acest fapt contravine prevederilor art.118 alin.(1) din Codul de Procedură Civilă.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 15 aprilie 2021.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit scrisorii de comunicare instanța de apel a expediat părților decizia motivată la 14 mai 2021, fiind recepționată la 18 mai 2021, respectiv cererea de recurs declarată la 19 iulie 2021 este depusă în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 06 august 2021, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimațiilor recursurile, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat potrivit avizelor de recepție (f.d. 17-18 Vol. II).

Prin referința depusă la 06 septembrie 2021, Procuratura Generală a pledat pentru respingerea recursului.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de

recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încalcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helters c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire

cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Dumitru Mardari